

September 2010

7

UITGAVE VAN HET BISDOM HAARLEM - AMSTERDAM

SamenKerk

ONTMOETING MET
**een moedige
vrouw**

pagina 4

GIJ ZULT
'nee' zeggen

pagina 8

Moed om te spreken...

Inhoud:

Ontmoeting met een moedige vrouw	4
Digilaf of Digimoedig?	6
Het nieuwe gebod voor moderne hyperouders	8
Woord van de bisschop	10
Een unieke patroonheilige	12
Van Onderop	14
Eén zwaluw brengt al de zomer	16
'n Beetje Crypto	18
Vermeldenswaard	19
Geboekt	20
Seminar	
'Theologie van het Lichaam'	21
Onbekende geschiedenis	22
Augustinus, moderner dan ooit	23
Feest van de Heilige Aartsengelen	24
Bericht uit bisdom Hyderabad, Pakistan	26
Jongerenpagina's	27
Vermeldenswaard	28
Uit de kroniek en de agenda	31
Wereldjongerendagen van alle kanten	32

Bij de voorplaat:

Honderd jaar geleden werd Moeder Teresa geboren

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 7 jaargang nr. 35

Verantwoordelijke redactie:

Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur
Thom Breukel

Redactieadres:

Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60

Ontmoeting met een moedige vrouw 4

Digilaf of Digimoedig? 6

Het nieuwe gebod voor moderne hyperouders 8

Eén zwaluw brengt al de zomer 16

Augustinus, moderner dan ooit 23

Feest van de Heilige Aartsengelen 24

Tienerkamp Heiloo 27

colofon

Faxnummer: (023) 511 26 59

Giro 43509

E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem.nl

Internet: www.bisdomhaarlem.nl

Medewerkers:

Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)

Ko Schuurmans (Bijbel en liturgie)

Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)

Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)

Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)

Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Abonnementenprijs:

€ 25,00 per jaar; buitenland: € 32,50 per jaar

Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:

ACTA Uitgeversorganisatie

Postbus 7160

6050 AD Maasbracht

Telefoon: (0475) 463 465

E-mail: info@actauitgevers.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Barneveld

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Moed om te spreken...

Een moedige vrouw, dat was ze, Moeder Teresa. Ze had haar hele leven één project: "iets moois voor God" te doen. Daarbij moest ze ervaren, dat Hij haar hele leven op de achtergrond bleef. Nooit speurde ze zijn aanwezigheid, zoals blijkt uit de enige jaren geleden verschenen biografie van de heilige van Calcutta.

Niet alleen tegenover God en tegenover zichzelf was zij moedig, ook tegenover haar medemensen. Wars van menselijk opzicht liet zij menigmaal het protocol voor wat het was, om consequent te doen wat haar dreef: iets moois voor God.

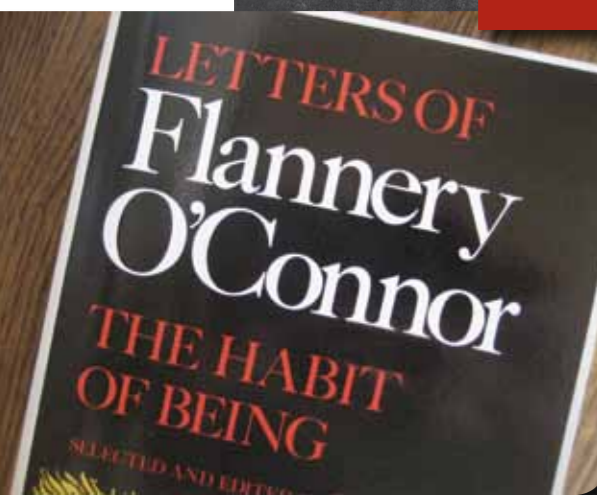
Een vrouw die, op een heel ander terrein, de moed had om te spreken was de Amerikaanse schrijfster Mary Flannery O'Connor (1935-1964). Op haar negentiende een geveiorde jonge schrijfster, op haar twintigste gedoemd tot krukken en bed, om haar 39ste overleden. In talloze korte verhalen getuigt zij, geboren en getogen in het hartje van de Amerikaanse Bible Belt, van haar geloof in de menswording, en dat in harde beelden en wrede karakters, wars van ieder moralisme, dat volgens haar ten diepste voorkomt uit nihilisme.

Samen Kerk, dat hebt u al gezien, is deze maand gewijd aan de deugd van de moed, en dan vooral de moed om te spreken, te getuigen. We weten allemaal wat voor moeilijke tijden de Kerk doormaakt, hoe sommige van haar eigen bedienaars door hun gedrag het spreken van de Kerk onmogelijk dreigen te maken.

Dat zijn twee kanten van dezelfde ontluisterende medaille: het moralisme/nihilisme van de post-christelijke cultuur en het gebrek aan zelfkennis van de postmoderne mens.

We denken u een interessante aflevering van ons bisdomblad te hebben gemaakt. We wensen u dan ook, naast een goede start van het nieuwe seizoen, veel genoeg bij het lezen en bekijken van dit nummer toe.

Redactie

Het meest verbijsterende van de afgelopen vakantie was voor Wim Peeters de kennismaking met de persoon en het werk van de katholieke Amerikaanse schrijfster Flannery O'Connor. En tegelijk de spijt om haar werk niet eerder ter hand te hebben genomen.

Ontmoeting met een moedige vrouw

“Naar de hel met het symbool”

Moed om te spreken

Een groep Amerikaanse academici onder leiding van Stephen Lewis van de Francaanse Universiteit van Steubenville heeft een tentoonstelling gemaakt die zeker ook in Nederland moet worden getoond. “De onbegrensde maat van de beperking” heet dit project, dat de schrijfster (1925-1964) toont in haar dappere hardnekkigheid om het leven, het geloof, te toetsen aan haar groeiende levenservaring. Zij ging daarin zo ver dat ze, toen ze eenmaal opgenomen was in het ziekenhuis met een onomkeerbare ziekte, ze de stukjes papier waarop ze dagelijks bleef schrijven verstopte in haar mouw of onder haar kussen, bang dat de artsen die haar alle werk verboden hadden, zouden betrappen. “Als het leven ons zou bevredigen zou het vervaardigen van literatuur überhaupt geen zin hebben”. O'Connor, geboren in een katholieke familie in Savannah, Georgia, in het Diepe Zuiden van de VS, de Bible Belt, verloor op haar vijftiende haar vader, die stierf aan lupus. Later zal ze daarover zeggen: “De werkelijkheid van de dood is over ons gekomen en een besef van de macht van God heeft onze genoegzaamheid gebroken als een kogel in de zij. Een gevoel van het dramatische, het tragische, het oneindige viel op ons, vervulde ons van verdriet. Maar meer dan dat, verbazing. Onze plannen waren zo mooi uitgewerkt, klaar om gerealiseerd te worden, maar met schitterende zekerheid legde God ze terzijde en zei: “Hebben jullie die van Mij vergeten?”

Genade

Flannery wordt in 1945 toegelaten tot het prestigieuze schrijversprogramma van de universiteit van Iowa. Een jaar later publiceert ze haar eerste korte verhaal, “De geranium”. In een kunstenaarskolonie in Saratoga Springs, New York, leert ze veel schrijvers kennen. In 1950 wordt bij haar dezelfde ziekte als die van haar vader geconstateerd. Ze moet terug naar huis, naar hun familieboerderij Andalusia in Milledgeville, Georgia. Weer zijn haar plannen door die van een Ander terzijde geschoven. Steeds zwaarder gehandicapt kan ze maar twee uur per dag achter de typemachine zitten; ze verdeelt haar aandacht verder tussen haar moeder, haar pauwen en de

stroom van bezoekers die de kleine boerderij bezoeken. Met het verhaal “Een goede man is moeilijk te vinden” (1955) vestigt ze haar naam als uitnemend schrijfster van korte verhalen.

Een telkens terugkerend motief is dat van de genade. “Genade(...) gebruikt als middel het onvolmaakte, het puur menselijke, en zelfs het huichelachtige. Jezelf afsluiten van de genade is een zeer bewuste zaak, die een echte keuze vraagt, een wilsact, en die de grond van de ziel raakt.” De mens van vandaag heeft er geen oog voor, laat staan voor het geweld dat voorafgaat aan en volgt op de instorting van genade. Dit heeft alles van doen met het ontkennen van het bestaan van de duivel. Vandaar dat O'Connor kan zeggen: “Ik heb ontdekt door mijn eigen werk te lezen, dat mijn onderwerp – in fictie – de werking van de genade is op een terrein dat goeddeels wordt beheerst door de duivel”. Het wachten is, als gezegd, op een presentatie van deze tentoonstelling in Nederland, in het Nederlands.

Wim Peeters

In een korte anecdote vertelt O'Connor hoe ze eens was uitgenodigd op een diner in New York ten huize van enkele “grote intellectuelen”. Om één uur 's ochtends had ze haar mond nog niet opengedaan: “Ik zat er als een hond die ze geleerd hadden om een paar woorden te zeggen, maar die, verslagen door gebrek aan talent, ze had vergeten. Welnu, tegen de ochtend kwam de conversatie op de Eucharistie, die ik, als katholiek, geacht werd te verdedigen. De gastvrouw, een ex-katholiek, zei dat toen zij een kind was en de Hostie ontving, ze die beschouwde als de Heilige Geest, omdat Hij de “meest draagbare” persoon van de Drieëenheid was; nu beschouwde ze die (Hostie) als een symbool en wel als een tamelijk goed symbool. Ik zei toen, met een erg geschokte stem: “Wel, als het een symbool is, mag het voor mij naar de hel!”. Dat was de enige verdediging waartoe ik in staat was, maar ik besef nu dat dit alles is wat ik er ooit over zal kunnen zeggen, buiten een verhaal, behalve dat zij (de Hostie, wp) het centrum van het bestaan is voor mij; de rest van het leven kun je opgeven”. (Brief aan Betty Hester, 16 december 1955).

Paul zit huilend achter zijn computer. Hij is net verschrikkelijk uitgescholden door "user Xblack", een *chatter* die zeer veel schijnt te weten over de persoonlijke omstandigheden van Paul. De reacties op "user Xblack" zijn schokkend: iedereen heeft de grootste lol over wat er allemaal over Paul gezegd wordt.

DigiLaf of DigiMoedig

De kans is groot dat de meeste *chatters* in bovenstaand voorbeeld bekenden zijn van Paul, maar geen van hen heeft zijn identiteit geopenbaard, ze opereren via een "nickname", een verzonden bijnaam. Via die bijnaam kun je niet alleen je naam verbloemen, maar ook een compleet nieuwe identiteit aanmeten. Zo kan de pestkop van Pauls klas, een jongen van 15, op internet zichzelf voordoen als een keiharde bikkel van rond de 22. Ook Paul doet zich als een ander voor: hij is een meisje van rond de 16 dat Paul wel leuk vindt. Paul doet dat vanzelfsprekend om zijn imago wat op te krikken, met gematigd succes.

Anoniem

Anonimiteit op internet kan ontzettend laf zijn. Zomaar ten koste van anderen wat roepen, anderen zwart maken zonder daar zelf de consequenties van te hoeven dragen. Overigens is het bij ernstige zaken wel mogelijk iemands adres te achterhalen, ook van een "anonieme gebruiker". Dat gaat via de aansluiting van de computer, het zogenaamd

ip-adres. Ook als het gaat om openbare computers kan men - met enige moeite - achterhalen wie op welk tijdstip wat verstuurd heeft.

In het voorbeeld van Paul wordt misbruik gemaakt van de mogelijkheid om anoniem op internet te opereren. Er zijn echter ook voorbeelden van mensen die gebruik maken van de anonimiteit om juist iets goed te doen. Denk bijvoorbeeld aan mensen die wantoestanden in dictatoriale regimes aan de orde stellen, soms met foto's en video's erbij. Wie dat op persoonlijke titel doet, loopt een groot risico zelf slachtoffer te worden van een dergelijk regime. In dat geval is het juist heel moedig van je te laten horen, ook al is het anoniem, want er blijft een aanzienlijke kans dat je identiteit wordt ontdekt.

Laatst hoorde ik dat het sinds kort ook mogelijk is om via een sociale netwerk site een omgeving te maken op naam van iemand anders. Doelstelling is dat iedereen zich dan openlijk kan uitspreken over degene op wiens naam de site staat. Je opent

bijvoorbeeld een site op naam van je leraar en alle leerlingen kunnen daar vervolgens op kwijt wat ze van die leraar vinden. Dat is natuurlijk vragen om moeilijkheden, maar ook buitengewoon laf: de enige identiteit die onvrijwillig geopenbaard wordt is die van de leraar.

Internet is onder andere groot geworden doordat het een vrij medium is, het is niet of nauwelijks gebonden aan regelgeving. Aan de ene kant is dat een goede zaak (zoals in het voorbeeld van het dictatoriale regime), anderzijds kan dat heel gevaarlijk zijn. Persoonlijk denk ik dat er bij velen een stukje moed ontbreekt om te reageren op misstanden. In het voorbeeld van Paul zouden er mensen moeten zijn die online op persoonlijke titel de lafheid van de *chatters* aan de orde stelt. Als dat er meer dan één is, zou dat zeker succesvol kunnen zijn. Ik denk dat ieder weldenkend mens - en dus zeker de lezer van dit bisdomblad - daar een bijdrage aan zou kunnen geven. Moedig zijn betekent onder andere dat we op willen komen voor de gerechtigheid, dat we een

ander belang hoger willen stellen dan ons eigen belang. Als moderne Christenen kunnen we misschien een nieuw item laten vallen onder de kardinale deugd van de moed: de digimoed. ■

Stefan van Aken.

Internet is groot geworden omdat het een vrij medium is.

Vorige week stond het in de krant: ouders zijn onzeker over de opvoeding. Ze voelen zich persoonlijk verantwoordelijk voor het geluk en welzijn van hun kinderen en denken tekort te schieten als de ontwikkeling van hun kind afwijkt van hun ideaalbeeld. Met name hoogopgeleide ouders lopen het gevaar te verworden tot 'hyperouders': overbezorgde ouders die geloven in de maakbaarheid van het leven en dus ook die van hun kind. Een verkenning van de moderne opvoeding door Margot de Zeeuw, die slechts kan concluderen dat je als ouder tegenwoordig stevig in je schoenen moet staan.

Het nieuwe gebod voor moderne hyperouders:

Gij zult 'nee' zeggen

Soms lijkt het wel alsof de kinderen een project zijn geworden, een project dat je kunt 'managen' en kunt bijsturen. Daarbij staan overigens wel de vrijheid, autonomie en eigen verantwoordelijkheid van het kind torenhoog. En dus komen er bij een bevriende huisarts meisjes van 11 op het spreekuur die om de pil vragen.

Contract

Deze week moeten we 's avonds met onze jongste zoon naar de voetbalclub. Alle spelers moeten een teamcontract ondertekenen. Daarmee geven ze aan dat ze de omgangsregels van de club kennen en respecteren. De afglijdende omgangsvormen van de kinderen hadden tot deze aanpak geleid, schrijft

Moed om te spreken

het jeugdbestuur in de begeleidende brief aan de ouders. Toen ik de afspraken las, was ik verbouwereerd: er staat in dat je niet naar elkaar mag spugen. En dat je elkaar ook niet mag schoppen en slaan. Een vriendje werd onlangs rond zes uur opgehaald door zijn moeder: het eten was klaar. Toen ze zag dat er nog druk gespeeld werd - wij hadden al gegeten - mocht haar zoon blijven: "Kom maar als je zover bent, ik zie het wel. Ik zal eten voor je bewaren en anders eet je straks gewoon een boterham." Ik merk vrijwel dagelijks dat dit jongetje er niet aan is gewend dat hij grenzen krijgt opgelegd; 'nee' zit niet in zijn woordenboek zullen we maar zeggen. Het is bijna ontwapenend, zo verrast als hij reageert op het feit dat niet hij, maar ik bepaal hoe het er bij ons thuis aan toegaat.

Een jongere vriendin kwam na haar HBO-opleiding de arbeidsmarkt op en sprak als stagiaire haar kersverse baas vermanend toe. Inderdaad: zoals ze thuis gewend was met haar ouders te praten. Haar carrière was er snel beëindigd. Het schrijnende van de situatie was echter dat zij zich van geen kwaad bewust was.

Regels

En nu? Het is een grote open deur als ik constateer dat we het de kinderen toch niet kunnen verwijten dat ze spugen, slaan en schelden normaal gaan vinden als wij dat van ze accepteren. Of dat ze dagen met elkaar in bed liggen als ze daarvoor de gelegenheid krijgen. Het is ook een allang plat getreden pad als ik zeg dat ouders weer moeten gaan opvoeden, dat ze grenzen moeten stellen en regels moeten handhaven. Daarover zijn veel ouders het roerend eens.

De vraag is dan ook: waarom doen we het niet? Ik betrap mezelf er bijvoorbeeld ook regelmatig op dat ik toegeef, terwijl ik het eigenlijk oneens ben met wat er gebeurt. Soms omdat ik gewoon geen zin heb in gezeur en ruzie, maar ik merk ook hoe moeilijk het is je eigen koers te blijven varen als om je heen andere ouders het zo anders aanpakken. Onze oudste zoon ging logeren. Hij kwam opgetogen thuis na drie dagen: "Het is daar de hemel. Je mag de hele dag doen waar je zin in hebt". Concreet betekende dit dat ze de hele dag ongecontroleerd - op hun eigen kamer - konden wisselen tussen de televisie, gameboy en computer. Hoe dan nog vol te houden dat thuis de televisie pas om vijf uur aan mag en dat ze in de woonkamer op de laptop mogen? Want dit is echt niet het enige gezin waar televisie en computer al vroeg op de dag worden ingeschakeld en waar ouders weinig zicht hebben

op wat dan gebeurt. En mag het niet thuis, dan spreken we toch gewoon bij het vriendje af? En zo bleek op een goede dag dat ze wel erg spannende filmpjes hadden gekeken op YouTube... Dan heb ik ze liever thuis, weliswaar eerder achter de computer dan mij lief is, maar dan weet ik tenminste wel wat ze doen.

Spelbreker

Als vervelende spelbreker maak je weinig fans onder je kroost en hun vrienden. Ik zie dan ook dat veel ouders die rol angstvallig proberen te mijden. Moderne ouders willen vrienden en vertrouwelingen zijn. Ze hebben ongebreideld vertrouwen in hun hoogbegaafde kind en geven het alle verantwoordelijkheid in handen. Ze willen hun kind blij en gelukkig zien en het moet zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dat past in de mooie roze gezinswolk. Nee zeggen en ruzie krijgen, dat hoort daar niet bij. En zo wordt het extra moeilijk je eigen lijn te blijven volgen als je iets anders wilt, want de buitenwereld is nauwelijks buiten de deur te houden. Er is ook een zekere moed voor nodig; om een afwijkend standpunt in te nemen en dat ook uit te voeren. Naar je kinderen toe, maar ook naar je omgeving toe, de andere ouders en vriendjes. De keren dat ik 'nee' zei terwijl andere ouders al 'ja' hadden gezegd, zijn allang niet meer op twee handen te tellen. Ik word er dan door mijn eigen kinderen én de gedupeerde vriendjes steevast hard op aangesproken. Maar achteraf gebeurt het ook regelmatig dat de betrokken ouders mij komen zeggen dat het heel goed was, omdat het inderdaad een slecht plan was. "Leuk," denk ik dan, "Jij de leuke moeder uithangen en ik de boeman spelen."

Heb ik een concrete oplossing? Nee. Opvoeden is voorleven. Dat betekent dat je als ouder ook je minder leuke kanten meeneemt. En je inconsequente gedrag op zijn tijd. Is dat erg? Dat denk ik niet. Kinderen begrijpen prima dat je soms humeurig en moe en daarom kortaf bent. Kinderen houden wel van veiligheid, duidelijkheid en geborgenheid. Juist onbeperkte vrijheid is chaotisch en bedreigend. Grenzen stellen, 'nee' zeggen, geeft kinderen duidelijkheid, maar het ontslaat ze ook van teveel keuzes en verantwoordelijkheden. Het geeft rust. Dat betekent dus dat we de verantwoordelijkheid voor het geluk en welzijn van onze kinderen moeten houden waar hij hoort: bij ons als ouder. En dat betekent dus ook: gewoon 'nee' zeggen als wij vinden dat dat beter is voor onze kinderen. ■

Margot de Zeeuw

Op 15 augustus jl., het hoogfeest van Maria Tenhemelopneming, was de bisschop in het bedevaartsoord 'O.L.Vrouw ter Nood' in Heiloo. Voor een stampvolle kerk hield hij een homilie over onze weg naar de hemel. Op verzoek drukken wij de tekst hieronder af.

Met Maria op weg naar de hemel

Het feest van vandaag draagt een grandioze boodschap in zich. Het vertelt ons veel over Maria, maar ook over onszelf, over de zin van ons leven en over onze waardigheid en bestemming als mens. Ook wij zijn op weg naar de hemel. "Maakt u op aarde geen vaste woon- en verblijfplaats", drukt Jezus ons op het hart, "uw vaderland is de hemel". En Hij geeft meteen de kern van een levensprogramma gericht op de hemel erbij, in die bekende woorden: "Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart, geheel uw ziel, geheel uw verstand en al uw krachten, en uw naaste als uzelf".

Eerste gebod

Ik moest eraan denken in de commotie van de laatste weken. Op de kwestie zelf ga ik niet in. Dat is ook niet nodig. Er zijn goede afspraken gemaakt. Het vertrouwen is hersteld. Maar in de brede discussie die hieruit voortkwam, is me opgevallen hoe vreemd juist het eerste gebod veel mensen geworden is. Het tweede, daar zijn we als Nederlanders best sterk in. Gemakkelijk openen we hart en beurs als anderen in nood zijn. Het is groot in Gods ogen. Maar de eer aan God, de liefde voor Hem, 'met je hele hart, ziel en verstand', daar weten velen niet goed weg meer mee. 'Het gaat toch om de mens', moest ik steeds weer horen. Natuurlijk gaat het om de mens, maar juist de mens heeft het nodig om God eer te brengen, om God te beminnen. Daarvan leven we. Daarin ligt de Bron van alle liefde, kracht en vreugde. Ook de tien geboden zijn geformuleerd vanuit de liefde tot God en de naaste. Niet toevallig gaan de eerste

drie over God: 'Ge zult geen andere goden hebben naast Mij, Ge zult mijn Naam eren en mijn Dag heiligen'. Hierin ligt de zwakheid van onze cultuur. Een recente rechterlijke uitspraak, las ik ergens, heeft de deur weer verder opengezet voor de koopzondag. Als een gemeente wil kan ze vrijwel elke zondag degraderen tot 'koopzondag'. De Dag des Heren is daarmee volledig uitgeleverd aan commercie en vertier. Sommige protesten benadrukken de negatieve gevolgen voor de mens. Weinigen denken eraan wat het voor God betekent. Hoe zijn Vaderhart hierdoor gekrenkt is. Hij wil dat iedere mens in liefde met Hem verbonden is, alle dagen. Maar één dag heeft Hij bij uitstek bestemd als een dag voor rust, eredienst en gebed. Een dag waarop Hij de mens wil ontmoeten, omarmen, voeden met zijn Woord en Sacrament. Zonder dat droogt de bron van onze levenskracht op. Zonder het eerste gebod verdampt uiteindelijk ook het tweede. Augustinus spreekt na zijn bekering dat prachtige woord: "te laat, o Schoonheid, heb ik U gekend, te laat heb ik U bemind". Natuurlijk is het nooit te laat. Hij bedoelt: te lang heb ik zonder U geleefd. Te lang wat ik onwetend van de onnoembare liefde waarmee u op mij wacht. Te lang dwaalde ik rond in de duisternis van mijn eigen lusten en ambities, en negeerde U, het fundament van mijn leven.

Zijn ervaring is de ervaring van onze tijd. We leven in een tijd en een wereld waarin het zicht op God en eeuwig leven bij velen verbleekt is. Maar als de hoop op eeuwig leven verdwijnt, verandert alles: je

manier van leven, je idealen, zelfs je waarden en normen. Dag Hammerskjöld, voormalig secretaris-generaal van de UNO, drager van de Nobelprijs voor de vrede, zei het ooit zo treffend: "Hoe we tegen de dood aankijken, bepaalt hoe we in het leven staan". Een cultuur die de waarde van het leven alleen op deze aarde zoekt, kan geen zin geven aan lijden en tegenslag, en niets aanvangen met kruis en offer. Maar als je wel leeft vanuit de hoop op eeuwig leven, dan zie je in alles wat je overkomt ook Gods hand, hoe Hij alles gebruikt om je te laten groeien als mens en je ziel rijp te maken voor de hemel. Zelfs uit de duisternis maakt Hij een weg naar het Licht.

Moederlijke liefde

Een cultuur die geen weet heeft van een onsterfelijke ziel kan bijvoorbeeld ook geen kwaad zien in het doden van ongeboren leven. Maar als je wél gelooft dat elk menselijk leven, ook leven dat niet geboren mocht worden, een onsterfelijke ziel bezit en een engel wordt in Gods koninkrijk, dan begrijp je hoezeer de Schepper van het leven hierdoor gewond wordt. We zijn het aan Hem en aan onszelf verplicht om van de ernst van dit kwaad te getuigen, maar nooit zonder tegelijk te verkondigen dat iedere vrouw die in een noodsituatie hiertoe gekomen is, en daar later de pijn en de spijt van voelt, bij God vergeving en heling mag vinden en haar kind eens zal terugzien in de eeuwigheid. Maar een maatschappij die dit niet meer als kwaad erkent en zelfs tot een recht maakt, begaat een groter kwaad en zal, zoals Moeder Teresa zo vaak zei, onheil over zich afroepen.

De mens van deze tijd mag en moet weer horen: we zijn op weg naar de eeuwigheid. En hoe die eeuwigheid er uit zal zien – Licht, loutering of duisternis – hangt af van hoe je hier geleefd hebt, van je geloof en van je liefde. Nu nog is het tijd van barmhartigheid. Allemaal zijn we zondaars. Allemaal gaan we onze weg met vallen en opstaan. Allemaal leven we van genade. Bij Augustinus waren het het gebed en de tranen van zijn moeder Monica die voor hem de genade van zijn bekering verkreeg. Bij ons allen, en zeker bij hen die ver van God leven zijn het bovenal de smekingen en tranen van hun hemelse moeder Maria die ononderbroken voor hen ten beste spreekt en met haar moederlijke liefde hun hart probeert te raken.

Zo eren we haar vandaag. Als de Vrouw bekleed met de zon, met de verlossingskracht van Christus, die de kop van de slang zal verpletteren. Als Koningin en Moeder. Waar het Woord van God en het Kruis van Christus weinig ingang meer vinden, weet de persoon van Maria mensen vaak nog wel te ontroeren. Langs haar eigen moederlijke weg zal ze hen brengen naar haar Zoon. Toen de heilige Dominicus in 1214 de Albigenzen wilde evangeliseren, lukte het maar niet en hij raakte zeer ontmoedigd. Teleurgesteld trekt hij zich terug in een grot om te vasten en te bidden. Na drie dagen stort hij uitgeput in. Dan verschijnt Maria hem, kust hem en toont hem een rozenkrans, die toen nog niet bekend was. Ze zei: 'probeer het eens met mijn psalm', en leert hem deze nieuwe gebedsvorm. Dat simpele bijbelse gebedssnoer, dat het hele verlossingsmysterie in zich bevat.

Rozenkrans

Met nieuwe moed gaat Dominicus op weg. Vurig en meeslepend preekt hij over de waarde van de rozenkrans en gebruikt het om de Blijde Boodschap te verkondigen. Nu worden velen wel geraakt en gewonnen voor Christus. Sindsdien is de rozenkrans, naast de heilige Eucharistie, al eeuwen lang het centrale gebed van de katholieke gelovigen. Net als ik zullen velen van u nog wel de herinnering bewaren hoe vroeger in alle katholieke gezinnen elke dag vader, moeder en de kinderen op de knieën gingen voor een stoel om samen de rozenkrans te bidden. Het hield hen vast bij God en bij elkaar. Hieraan is ook nu nog niets ouderwets. Zeker in onze tijd mag de rozenkrans in geen enkel katholiek gezin ontbreken. Moge het feest van vandaag ons en velen inspireren om Maria een grotere plaats te geven in ons leven, door haar te komen tot de volle verlossing in Christus en tot eeuwig leven en geluk met Hem. ■

+ Mgr. dr. Jozef M. Punt
Bisschop van Bisdom Haarlem-Amsterdam

1

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelen al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? Stuur het ons vlug, onze voorraad is bijna op. In september bestaat een nieuwe kerk 40 jaar: de Hiëronymuskerk te Wognum.

Een unieke patroonheilige

Wie op weg gaat naar de Afsluitdijk, kan vanaf de A7 de oude toren van Wognum niet missen. Hij staat na een restauratie weer in zijn volle glorie. Over de vergane glorie van de DSB-gebouwen zal ik het maar niet hebben, dat valt buiten deze rubriek.

Zowel van Wognum – vroeger Woggunghen geheten – als van Wogmeer wordt gezegd dat dit het huis was van een zekere Woggo. Veel wijzer word je van zulke informatie niet. Belangrijker is dat er al rond het jaar 1000 een kapel moet hebben gestaan, toegewijd aan de H. Hiëronymus. Men vermoedt beïnvloeding vanuit de bijbelse werkplaats van Egmond. De heilige was populairder bij

de monniken dan bij het gewone kerkvolk. In zijn jonge jaren (zo rond 365) raakt hij in de ban van de Bijbel. De redevoeringen van Cicero interesseerden hem minder dan de verhalen van de Schrift, dus wilde hij die ook in de grondtalen lezen, het Hebreeuws en het Grieks. Voor het klooster was hij te eigenwijs. Hij werkte 'freelance' zouden wij zeggen en trok naar Bethlehem waar hij als een soort kluizenaar ging wonen. Hij hoorde de mensen Aramees spreken en liet zelfs zijn tanden bijslijpen om het gewenste accent te krijgen. In het Heilige land reviseerde hij de oude Latijnse Bijbel, de Vetus Latina, vanuit de grondtekst, behalve de Psalmen die de monniken uit hun hoofd kenden en waarbij

verbeteringen niet op prijs zouden worden gesteld. Hij had bij zijn 'monnikenwerk' contact met joodse geleerden. Net zoals de monniken van Cluny die in de 12e eeuw met de hulp van de rabbijnen van Troyes de vertaling van Hiëronymus (die de Vulgata zou gaan heten) weer gingen herzien. Hiëronymus' levenswerk kwam in 405 gereed. Hij had voordat hij in Bethlehem stierf op 30 september 419 ruim 35 jaar in het heilige land doorgebracht.

De oude kerken van Wognum en Wadway

We noemden de oude kapel. Onder de oude Hiëronymuskerk (nu PKN-regiokerk) heeft men fundamenten gevonden die van dat bedehuis zouden kunnen zijn. De kerk zelf – de oudste muurdelen zijn nog uit de 12e eeuw – dateert uit de 15e eeuw en kreeg een enorme toren met een mooie bakstenen spits. In de toren een door Pieter Vermaten gegoten klok uit 1695. De huidige katholieke kerk is terechtgekomen op een terrein aan de kant van de buurtschap Wadway. Daar staat een aan Maria Magdalena toegewijd, oud kerkje met een dik torentje uit 1450. Het valt in het niet bij die van Wognum, maar herbergt wel een veel oudere luidklok van Eggairt uit 1466 (!).

In de pastorie van de huidige katholieke kerk hangt een reeks schilderijen van de katholieke kerkjes sinds de schuilkerkentijd. Het oudste schuilkerkje was eigenlijk een grote pastorie. In 1840 werd er een bescheiden torentje op gezet. Een kleine twintig jaar later werd een wat grotere kerk gebouwd, waar in 1880 twee torens en een grote middentoren op werden geplaatst. Dat complex werd nog afgebeeld in de puzzelrubriek van Samen Kerk: 'wie weet waar dit is.' Duitse zusters kwamen naast het godshuis wonen. Hun klooster staat er nog maar is nu een kantoor. De kerk, wat minder stevig geworden door de grootse toevoegingen uit 1880, moest in 1970 worden gesloopt.

De nieuwe kerk

Aan de overkant van de straat werd een moderne kerk neergezet naar ontwerp van J.H. de Groot. Het is een licht bouwwerk met wat weinig versiering. Een beetje kleur in de ramen zou wel prettig geweest zijn, maar de architect vond dat maar afleidend. Wel is er een erg donker schilderij van de patroonheilige als kluizenaar. Het verhaal gaat dat hij als huisdier een leeuw had. Uit dankbaarheid omdat de heilige ooit een doorn uit zijn poot had gehaald bleef die hem als een hondje trouw.

4

Wat is er nog meer te zien? Eigentijdse kruiswegstaties uit Zuid-Amerika. En natuurlijk het orgel. Uit de oude kerk werd het Baetz-orgel van 1871 overgeplaatst. Het doet het nog uitstekend! De oude orgelkas heeft de verhuizing helaas niet overleefd. Het instrument ziet er zo moderner uit dan het is. Mgr. Zwartkruis wijdde de kerk op 14 augustus 1970 in. Op 19 september van dit jaar viert men dus het veertigjarig bestaan van de kerk. Bij de ingang van de ranke toren staat de wijdingssteen met de uitnodigende tekst: 'Treed toe tot Hem, de levende steen.' Een aansporing in het enkelvoud: ieder moet zelf kiezen. Maar dan gaat de tekst in het meervoud verder: 'Laat u als levende stenen voegen in de bouw van de geestelijke tempel!' Dat maar veel mensen in heden en toekomst hier een gemeenschap van wakkere christenen mogen vormen! ■

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Afbeeldingen

- 1 De oude kerk van Wognum.
- 2 Oude schuilkerk met schapen.
- 3 De vergrote tweede kerk.
- 4 De nieuwe kerk van buiten.
- 5 Interieur.

In nr. 29 '(februari 09) van de rubriek 'Onbekende geschiedenis' van Samen Kerk stond een foto van de voormalige katholieke kerk met middentoren en voortorens.

2

3

5

Van Onderop

door Eleonora Hoekstra-Ros

De vakantie heeft voor velen plaats gemaakt voor het gewone dagelijkse ritme. De scholen zijn begonnen. Veel vaders en moeders zijn blij dat alles thuis weer normaal wordt. Mede door het mooie weer is het gevoelsmatig een lange zomer geweest.

De voorbereidingen voor het nieuwe seizoen zijn volop begonnen en veel parochies melden in hun parochieblad dat zij hun nieuwe werkjaar opstarten. Zij roepen de mensen op om in de eerste viering Gods zegen te vragen voor de gezinnen en het nieuwe schooljaar. Opvallend is dat gelijktijdig in de parochieboekjes een beroep gedaan wordt op de vrijwilliger. Parochies blijven vragen naar parochianen die hun schouders willen zetten om het vele werk in de parochie zo goed mogelijk te laten verlopen en zich geroepen voelen om op enigerlei wijze te helpen.

1. In **PUC, PAROCHIE UITGEEST CONTACTBLAD**, van **O. L. Vrouwe Geboorte parochie** te **Uitgeest** heeft een vaste rubriek waarin zij haar vacatures opsomt. Het loopt van misdienaars, tuinkabouters, kerkhofwerkers, zangers tot klopwerksters, een groep mensen die bij toerbeurt het interieur van parochiehuis "de Klop" bijhouden.

2. Het motto van de Vredesweek 2010 is **Buurten voor Vrede**. Met dit motto wil IKV

Pax Christi werken aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het op gang brengen van vrede dichtbij in eigen wijk en buurt en om elkaar te enthousiasmeren en te inspireren. Heel veel lokale en landelijke vredesgroepen organiseren tal van activiteiten om het belang van vrede en de noodzaak van de strijd tegen oorlog onder de aandacht te brengen, zo staat er in **het informatieblad van de R.-K. Parochie van de H. Drie-Eenheid te Amsterdam** te lezen.

3a. Veel parochies stellen hun kerk open op de Open Monumentendag. In het **parochiebulletin voor Vogelenzang** staat dat archiefmedewerkers van de **parochie Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming** oude kaarten tonen en mapjes samenstellen met wetenswaardigheden over hun kerk. Verder biedt de kerk veel mooie zaken zoals een altaar, prachtige ramen en tegelwanden. De organist praat met zorg over zijn orgel. De pastorietaal ligt er verzorgd bij.

3b. De **parochie van St. Jacobus de Meerdere te Haarlemmerliede** stelt het gehele weekend haar kerk open. Een wandeling over het kerkhof wordt aanbevolen.

3c. **Kerkklank, het mededelingenblad voor katholiek Hoorn**

Hoorn, meldt dat de poort in de Schoolsteeg leidt naar de Bijbelse tuin achter het Foreesthuis. De tuin is open en er zijn vrijwilligers die uitleg geven en er is foldermateriaal. Het Foreesthuis is open.

3d. In **Naarden** bij de **St. Vitusparochie** staat het kostersteam klaar om alle kunstschaten uit de kluis te halen en in de verlichte vitrine tentoon te stellen, om bezoekers rond te leiden en te informeren over het kerkinterieur.

4. In de **St. Lucasparochie te Amsterdam - Nieuw West** houden parochianen onder leiding van hun pastor een abdijdag. Gezamenlijk willen zij de 15e oktober van 9.30 uur tot 16.00 uur bidden en stil zijn in de eigen kerk aan de Osdorperban. 's Middags wordt er voor een eenvoudige lunch gezorgd. Het woord "Abdijdag" doet denken aan mooie, ver gelegen kloosters waar je alleen maar stilte en bezinning vindt. Het kan een bijzondere ervaring worden, meldt het parochieblad, die je aan het begin van de herfst al een beetje voorbereidt op het kerstfeest.

5. Enthousiaste parochianen van de **Vredeskerk te Amsterdam** gaan meedoen met het project Vredes-GroeiTapijt. Zij zijn ruim op tijd om er voor 2011 iets leuks van te maken. In het kader van de Vredesweek willen zij op een stevig lapje van 25 x 25 cm het thema vrede op creatieve wijze weergeven. De lapjes worden aan elkaar gezet tot een loper. In 2012 wordt het tapijt verkocht en de opbrengst is voor War Child. De werkgroep wil nog meer creatievelingen er bij betrekken om een vredeslapje te maken. Info: 020 -662 69 09

6. **De Stem, het parochieblad van St. Jan Geboorte Kudelstaart**, bevat een verslag over een gespreksavond met jongeren. Zij hadden de justitiepastor uitgenodigd. Hij opende hen de ogen voor het leven van veroordeelde mensen. Misschien nog erger dan de eerste veroordeling tot celstraf is de tweede veroordeling als je thuiskomt. De omgeving blijf je steeds opnieuw scheef aankijken. Dat moeten ze vaak heel hun leven meedragen. En niet alleen zij, ook hun partner, hun kinderen, die geen enkele schuld treft.

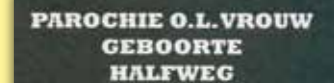

Geestelijke verzorgers kunnen een beroep doen op de stichting Poortwachter voor éénmalige materiële steun aan een individuele gedetineerde, zoals een telefoonkaart of examengeld, vervoerskosten voor een familiebezoek, meedoen aan het voorleesproject "Mijn kind aan de andere kant van de muur". Gedetineerden lezen dan een verhaal voor aan hun kinderen. Dit wordt op een dvd naar hun kinderen verzonden om de band met vader te behouden.

6a. In **De Korrel, het parochieblad van de R.-K. parochie De Graankorrel te Amsterdam Zuidoost**, vertellen vijf vrouwen hoe zij namens drie kerkgemeenschappen bezoekwerk doen in de gevangenis en als kerkvrijwilliger de kerkdiensten verzorgen. In de uitzichtloze situatie van de gevangenen geeft de boodschap van geloof hen hoop, acceptatie en kracht. De kerkvrijwilliger deelt na de viering aan iedere kerkganger een bloem uit en neemt wat lekkers mee voor bij de koffie.

7. Het initiatief van het project "Gluren bij de burens" dat werd georganiseerd door de **parochie O.L.Vrouw Geboorte Halfweg** en de Grote Kerk in Halfweg is goed bevallen meldt het **parochieblad Rond Onze Toren**. Voor geïnteresseerden was er gelegenheid om deel te nemen aan een rondleiding in elkaars godshuis onder leiding van de pastor of dominee. Er was grote belangstelling en er werd veel verteld over het gebouw, de liturgie en de verschillen in de geloofsbeleving van vroeger en nu tijdens de rondgang. Onder het genot van een kopje koffie speelden beide voorgangers tenslotte op het orgel. De deelnemers aan de rondgang vonden het een geslaagde rondgang en stelden voor dit volgend jaar zeker te herhalen.

“Op onze lieve Vrouwe geboort gaan de zwaluwen voort!” zong men in West-Vlaanderen op 8 september, want rond die datum vertrekken de zwaluwen naar warmere oorden. Op die dag viert onze kerk sinds eeuwen het feest van Maria geboorte. Een dag die in Vlaanderen ook wel Zwaluwen-afsheidsdag wordt genoemd. Maria Geboorte: van geen enkele heilige wordt de geboortedag gevierd. Enkel hun sterfdag als de geboortedag voor de hemel. Een uitzondering wordt gemaakt voor Johannes de Doper en Maria.

Eén zwaluw brengt al de zomer!

Hoewel Maria, de moeder van Jezus een prominente plek in de geloofsbeleving van veel katholieken inneemt, zijn de plaatsen in het Nieuwe Testament waar zij voorkomt in aantal bescheiden. In het Nieuwe Testament komt Maria nadrukkelijk naar voren in het begin van het evangelie van Lucas en van Matteus. In het evangelie naar Johannes – hoofdstuk 2 – lezen wij over haar optreden tijdens de bruiloft te Kana. Een ander belangrijk moment tenslotte is haar staan onder het kruis samen met haar zusje en Maria van Magdala (Johannes 19,25). In het Nieuwe Testament wordt dus niets over de geboorte van Maria vermeld. Op het feest van haar geboorte horen wij wel vertellen over de komst, de geboorte van haar zoon Jezus. Er wordt uit de profeet Micha (5,1-4a) gelezen waarin een redder van Israel wordt aangekondigd. Christenen lezen hier de komst van Jezus in. Ook klinkt uit het eerste hoofdstuk van Matteus de geslachtslijst van Jezus vanaf Abraham en wordt verteld hoe Jezus geboren wordt in Bethlehem. Niet over de geboorte van Maria.

Geboorte van Maria

Veel van wat wij over Maria (menen te) weten is afkomstig uit het niet-canonieke (niet betrouwbare en dus niet geaccepteerde) proto-evangelie van Jacobus. Maar haar moeder en vader waren toch Anna en Joachim? We vieren notabene op 26 juli hun feestdag! Dat mag zo zijn, maar ook de ouders van Maria komen in de geaccepteerde evangeliën

niet voor. Voor onze speurtocht naar Anna en Joachim, Maria en Jozef is het voor- of proto-evangelie van Jacobus echter van groot belang. Het verhaal komt in een groot aantal handschriften voor en stamt vermoedelijk uit de tweede eeuw na Christus. Het verhaalt vooral over Maria. Een betere titel voor dit geschrift luidt daarom: *De Geboorte van Maria*.

Wat lezen wij over de geboorte van Maria in deze vooral in de kerk van het oosten bekende tekst? Joachim, een rijk man afkomstig uit Nazareth, was gehuwd met Anna uit Bethlehem. Twintig jaar bleef hun huwelijk kinderloos. Joachim bracht op een feestdag offers naar de tempel van Jeruzalem, maar de hogepriester weigerde ze aan te nemen omdat hij kinderloos was. Speurend in de bevolkingsregisters van Israel ontdekte Joachim dat alle rechtvaardige mannen die voor hem geleefd hadden, vader waren geweest. Bedroefd trok Joachim zonder van Anna afscheid te nemen, zich terug in de woestijn. Daar bad en vastte hij 40 dagen en 40 nachten en bleef in het gebergte te midden van zijn herders wonen. Door het vertrek van haar man was Anna als een weduwe geworden en bovendien was zij kinderloos. Anna bad toen: “Heer, die eens de onvruchtbare Sara gezegend heeft, zegen ook mij, uw dienares, en schenk mij een kind!” En zie, er verscheen haar een engel van de Heer die tot haar sprak: “Anna, de Heer heeft uw gebed verhoord. Gij zult ontvangen en baren en heel de wereld zal over

uw nakomelingschap spreken!” Anna antwoordde: “Zo waar de Heer, mijn God, leeft, als ik een kind krijg, hetzij een jongen of een meisje, zal ik het als gave afstaan aan de Heer en het zal Hem zijn leven lang dienen!” Toen verscheen haar een tweede boodschapper van de Heer, die riep: “Joachim komt eraan! Ook hij heeft van de hemel de blijde boodschap gehoord! Ga hem tegemoet!” Anna ging en ontmoette Joachim bij de gouden poort. Anna baarde haar kindje en vroeg aan de vroedvrouw: “Wat is het?” Deze antwoordde: “Een meisje!” Toen zei Anna: “Op deze dag is mijn ziel groot gemaakt!” En zij gaf het meisje de naam Maria (Protevangelium Jacobi hoofdstuk 1 – 5).

Zomerlicht

Dit prachtige verhaal, hoewel niet geaccepteerd als officiële bron door de christelijke kerken, wijst ons op de bijzondere positie van Maria in ons geloof. Haar wonderbaarlijke geboorte is ook een bekend motief in alle godsdiensten wanneer bijzondere mensen geboren worden. Als geboorteplaats van Maria wordt door de traditie Jeruzalem aangewezen. Daar waar thans de Annakerk staat, waar ook het huis van Joachim en Anna zou hebben gestaan, vlak bij de vijver van de Schaapspoort, zou zij geboren zijn. Oude pelgrimsverhalen meldden op deze plek reeds een kerk, “ubi nata est”, waar zij, Maria, geboren werd. Het feest van Maria’s geboorte, dat in de vijfde eeuw reeds in het oosten werd gevierd,

kwam pas in de zevende eeuw op de Romeinse heiligenkalender. De oosterse paus Sergius I (687-701) voerde dit feest in voor heel de toenmalige kerk. Bonifacius voerde het feest in Duitsland in en vandaar kwam het naar onze streken. In ons bisdom dragen de kerken in Burgerbrug, Schermerhorn, Uitgeest en Wormerveer de naam van Maria Geboorte.

Maar wat hebben zwaluwen met Maria’s geboorte te maken? De zwaluw is een vogel die ook volgens de bijbel de mensen niet schuwt en haar nesten bouwt in ruimten waar mensen wonen. Zij nestelen zich zelfs in het altaar van de tempel, die de nabijheid van de Eeuwige symboliseert (psalm 84,4). Maria is als een zwaluw die de goedheid en nabijheid van God bij de mensen brengt. Zij, die de Stem van God heeft gehoord, brengt ons door haar zoon in contact met de Eeuwige! Terecht ook staat er op de kleine kapel in Heiloo “Door Maria tot Jezus!”. Zij bemiddelt als een echte moeder in ons contact met God. Mag je daarom niet zeggen: Eén zwaluw, Maria, brengt ons al het zomerlicht van de nabijheid Gods? Op het feest van haar geboorte mogen de zwaluwen vertrekken. Wij weten door Maria immers wat ons vervolgens te doen staat en laten het zomerlicht, het licht van God, schijnen in ons donkere midden!

Ko Schuurmans

Domenico Ghirlandaio (1449-1494): Maria's geboorte. Fresco in de kerk van Santa Maria Novella in Florence (Italië).

'n beetje crypto

Horizontaal

1 aangetaste euro? 7 exact de juiste letter 8 rood feest 10 begin van de euro 11 het niveau in onze hoofdstad 12 strijd om het hoogste cijfer 15 hij mag het zeggen, ook tegen honden 16 op welke manier dan? 17 voor een hond geen startwoord 18 klinkerloos type 20 verkort kanon 21 laat de tranen maar komen 23 kleine en fleurige blijk van waardering van de omroep

Verticaal

1 kan nergens pinnen wegens slecht zicht 2 let goed op 3 voetblessure (4,4) 4 geslaagd exemplaar van welk geslacht dan ook 5 technische academie 6 zo is een speler er met zijn hoofd bij 9 ze heeft nergens spijt van 11 hier moet je even 'herrie' maken 13 ik was er niet alleen 14 aan de Ster te horen heeft die supermarkt een grote crèche 19 eindeloze paus 21 stop maar 22 alle goeds voor jou die dit leest en invult

Prijswinnaars juni 2010

P.F. Dekkers, Hoofddorp
Simon Kapteijn, Heemstede
C. Veerman-Mooijer, Volendam

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat
Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

M	I	S	L	O	P	E	N
O	K	A	L	F	E		
E	D	K	I	P	U		
S	O	N	E	R	I	S	
T	O	O	N	B	A	A	R
U	I	O	A	S	I		
I	S	O	A	P	N		
N	E	E	R	S	L	A	G

Oplossing juni 2010

1		2	3	4	5		6
		7					
8	9		10			11	
12		13			14		
15					16		
17			18	19		20	
		21			22		
23							

- In juni schreven we: Stuur je oplossing op een vakantiekaart, om de mensen die tijdens die periode de wacht houden op het bisdom, een glimlach op het gezicht te toveren. Dat is zeer wel gelukt! M. Uytendaal uit Haarlem dicht voor ons: Wij hebben niets met files, hitte of Salou, wij gaan lekker nergens naar toe. Wij gaan niet mee met de kudde, wij vinden dat maar knudde. Wij doen het op onze manier: wij blijven lekker hier!
- Aly de Bruin-Bijman uit Zaandam: In mijn 88^e levensjaar zit vakantie er niet meer in, maar met het loopje naar de kerk houd ik de moed er in!
- Een foto uit Volendam van een kleinkind, zwemmend tussen de dolfijnen, is natuurlijk ook een frisse opsteker, wanneer je hier achter een droog en zomer-warm bureau zit. Veel dank aan alle creatieve geesten. Hierboven staat voor u weer een nieuwe uitdaging. Of mag ik jij zeggen?

Vermeldenswaard

Wonder boven Wonder Outsiderkunst en bijbelverhalen

Het Bijbels Museum presenteert dit najaar de tentoonstelling *Wonder boven Wonder - Outsiderkunst en bijbelverhalen*. De tentoonstelling laat bijbelverhalen zien door de ogen van tientallen kunstenaars met een verstandelijke beperking van zorginstelling de Amerpoort. Het resultaat: bekende verhalen uit het oude en nieuwe testament zijn getransformeerd tot kleurrijke en verrassende schilderijen. Vanuit een onbevungen expressie bieden deze kunstenaars een nieuwe kijk op oude kunst en verhalen. Komend najaar is een selectie van ruim 40 werken uit het atelier te zien in bijna alle zalen van het Bijbels Museum. *Wonder boven Wonder* toont unieke kunst van eigennamen kunstenaars. Alle werken uit de tentoonstelling zijn te koop. De opbrengst van de verkoop komt ten goede aan de Amerpoort. Bijbels Museum - Herengracht 366-368, 1016 CH Amsterdam, internet: www.bijbelsmuseum.nl.

Afbeeldingen: 'de onthoofding van Johannes de Doper' door Piet Schopping en 'het gouden kalf' door Hans de Vries

Stichting Even Anders organiseert symposium

Stichting Even Anders (voorheen bekend als Stichting Geloofsovertuiging en Levensbeschouwing) organiseert op maandag 20 september 2010 een symposium in de Nicolaaskerk te Odijk. Het symposium heeft als doel om meer aandacht te krijgen voor de verschillende religies waarmee het personeel in de gezondheidszorg in aanraking komt. Tijdens het symposium, dat plaats vindt tussen 12.30 en 16.30 uur, wordt er aandacht besteed aan de kwaliteit van de zorg en welke verbeteringen er kunnen plaatsvinden op het gebied van levensbeschouwing. Er komen gastsprekers aan bod en er is ruimte voor dialoog met de deelnemers. Voor meer informatie en het aanmelden voor het symposium kunt u terecht op www.stichtingevenanders.nl. U kunt ook telefonisch contact opnemen met Stichting Even Anders op 030-6565779.

Studiedag Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk

Op vrijdagmiddag 22 oktober 2010 organiseert het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk, opgericht door mgr. J. Punt in 2008, haar derde studiemiddag. Het thema is "Arbeid en Menselijke Waardigheid in een tijd van Globalisering", onder het motto "De arbeid is er voor de mens en niet andersom". Op deze studiemiddag zal het boek 'De menselijke arbeid in de Katholieke Sociale Leer, ontwikkeling en actualiteit' van diaken Ph. S. Weijers worden uitgegeven. De agenda en meer informatie treft u aan op de website www.cslk.nl van het Centrum. Opgave bij de secretaris mevrouw M.Karsten, [mkarsten@tiltenberg.org].

Rondje Regio Een fietstocht voor en langs de parochies van de regio Geestmerambacht

Op zondag 12 september 2010 zal er op ontspannende wijze een ontmoeting plaatsvinden tussen de parochies van de regio Geestmerambacht. Dit zijn de parochies uit Burgerbrug, Lange-dijk, Schoorl en Warmenhuizen. De start is om 11.30 uur (na de zondagse viering) vanuit de eigen kerk.

Er is een fietstocht uitgezet die langs de kerken van de genoemde parochies gaat. In eigen tempo fietst u van kerk naar kerk, parochie naar parochie. In iedere kerk in deze regio wordt u (tot 17.00 uur) ontvangen met een kleine versnapering en kunt u de bezienswaardigheden van de parochie bekijken. Maar het gaat natuurlijk vooral om de ontmoeting van mens tot mens. Dus: voordat u de in de pedalen gaat ... zoek een paar leuke meefietsers. De routebeschrijving kunt u vinden op www.kerkgeestmerambacht.nl

De status van de kerkvaders

Juist in deze tijd is een boek over de kerkvaders actueel, want in de eerste eeuwen van het christendom vormden de christenen net als nu lange tijd een minderheid. Zij voerden debatten met medechristenen, joden en heidenen. Hun werk is interessant waar het gaat om de identiteit van de christenen. Bovendien leverden zij een bijdrage aan de inculturatie van het christendom door op kritische wijze verbindingen aan te gaan met de filosofische scholen in hun tijd. Tegelijk zijn deze vroegchristelijke schrijvers nogal weerbarstig juist omdat zij een veelvoud aan theologieën vertegenwoordigen, die ontstaan zijn in een periode waarin er nog geen overheersende en uniforme theologie was. Met name over dit aspect schrijft professor Dr. Paul van Geest een eerste hoofdstuk. We moeten echter niet al te romantische ideeën hebben van de kerkvaders. In hun polemieken tegen de heidenen, hun disputen met de ketters en hun speculatieve manier om over God te spreken maken zij een onverdraagzame indruk. Volgens professor Dr. Eginhard Meijering, die een tweede hoofdstuk voor zijn rekening neemt, stuit dat in onze huidige tijd velen tegen de borst. Maar in zijn hoofdstuk over deze 'aanstootgevendheid' van de kerkvaders geeft Meijering aan dat het eerder om een zelfbewustzijn gaat van de eerste christenen vanuit hun overtuiging dat zij een boodschap hadden voor de mensen. Een boodschap waar zij voor stonden en waarvoor ze bereid waren te sterven. Het christendom dat zij predikten groeide. Dat mag ons volgens Meijering ten minste aan het denken zetten. In het laatste hoofdstuk gaat Dr. Liuwe Westra in op de relevantie van de patristiek aan de hand van een concrete tekst van niet minder dan Augustinus, die beschouwd wordt als de groot-

ste kerkvader van het Westen. Een lezenswaardig boek.
E.B.

Paul van Geest, Eginhard Meijering en Liuwe Westra, *De Status van de kerkvaders. Geschiedenis, thema's, perspectief*, Zoetermeer 2009, ISBN 978 90 211 4223 4, € 21,50

Christenen door de eeuwen heen

Tweeduizend jaar christendom op een overzichtelijke manier. Dat is de doelstelling van dit boek, met onderwerpen als kerkstromingen, kloosters, bijbel, de relatie tussen christenen en moslims, christelijke muziek en de wereldwijde kerk. Volgens auteur Tim Dowley is het bijna onmogelijk om in slechts 176 bladzijden een volledig chronologisch overzicht van de ontwikkeling van het christendom te geven. Daarom hanteert hij een thematische - en ruwweg chronologische - indeling. De onderwerpen die hij behandelt verklaren naar eigen zeggen het ontstaan en de groei van het christendom en lichten die toe. Maar ze beïnvloeden of beroeren volgens hem ook nu nog de kerk en de samenleving. Het boek is in heel begrijpelijke taal geschreven met veel mooie illustraties en is toegankelijk voor hen die weinig of niets weten van het christendom. De indruk wordt echter gewekt dat het hier gaat om objectieve geschiedschrijving. Jezus wordt geïntroduceerd als een bijzondere man uit Nazareth, de grote kerkvader Augustinus als iemand die met name de uitverkiezingsleer heeft ontwikkeld en Galilei's bevinden als slechts een bedreiging van het gezag van de kerk. Dat maakt het boek wat al te populistisch en soms ook echt eenzijdig. Daarmee is de auteur er bij een aantal onderwerpen niet in geslaagd om te doen wat hij in zijn inleiding belooft te zullen proberen: "Objectief te zijn, maar toch betrok-

ken en waar mogelijk de woorden van de hoofdpersonen voor hen te laten spreken."
E.B.

Tim Dowley, *Christenen door de eeuwen heen*, Amsterdam 2009, ISBN 978 90 33818 78 3, € 19,95.

Wandelen in de Schrift

Een boekje voor mensen die nieuwsgierig zijn naar de bijbel en meer willen weten over de achtergronden bij de Genesis-verhalen, maar ook goed geschikt als gids bij bijbelstudie in groepen. Voorkennis van de bijbel is niet vereist. Het is makkelijk geschreven en behandelt de belangrijkste thema's uit het bijbelboek Genesis. Aan bod komen: het scheppingsverhaal, Kaïn en Abel, de grote vloed, de toren van Babel en de aartsvaders. Steeds wordt gezocht naar het begrip van de Schrift vanuit de Schrift zelf. Ook de verbinding met andere teksten uit de bijbel wordt duidelijk aangegeven.

De auteurs Lex Koot en Cees Tromp, beiden priesters van ons bisdom, zijn goede catechisten. Zo schreven zij, samen met twee collega's, in de jaren zeventig en tachtig de bekende Bijbelmethode *Naderen om te horen* voor leerlingen van de middelbare school. Daarvan zijn intussen duizenden exemplaren in diverse drukken verkocht. Ze baseren zich in het boek *Wandelen in de Schrift* zowel op joodse als christelijke uitlegtradities. Daarmee maken ze diepere lagen van het verhaal zichtbaar. En dat maakt de Bijbeluitleg heel rijk.
E.B.

A. Koot en C. Tromp, *Wandelen in de Schrift. Genesis*, Vught 2009, ISBN 978 90 76564 84 5, € 12,50

Theologie van het Lichaam: Wat zegt de Kerk over man en vrouw?

Het kan zijn dat u de aankondigingen van het seminar "Theologie van het Lichaam" de afgelopen jaren al een enkele keer voorbij zag komen. De docenten zijn Stefan en Lisette van Aken. Voor hen als docenten is het iedere keer weer heel bijzonder om met een groep mensen op weg te gaan om de diepten van hun man-zijn of hun vrouw-zijn te ontdekken. Lisette schrijft voor Samen Kerk over haar ervaringen tijdens de seminars tot dusver.

Het verbaast me iedere keer weer hoe weinig mensen weten over wat de kerk nu werkelijk over onderwerpen als liefde en seksualiteit zegt. Velen denken dat het lichamelijke minder waard is dan het geestelijke. Of hebben geen idee hoe ze "liefde" zouden moeten omschrijven. Ook ontmoeten we velen voor wie het seminar en de lessen levensveranderend zijn. We spraken in de pauze met een deelnemende man over zijn huwelijk. Hij en zijn vrouw verlangden erg naar kinderen. Het hele intieme leven van het echtpaar had tot dan toe tot doel gehad om in verwachting te raken. Nu gebleken was dat dat vanwege medische redenen niet lukte, leek de intimiteit haar doel en daarmee haar zin te hebben verloren. Ze raakten elkaar al een tijd niet meer aan en het ging op alle vlakken steeds slechter met de relatie. De man was erg geraakt dat vanuit de Theologie van het Lichaam zo de nadruk werd gelegd op het mooie en de grote waarde van de intimiteit zelf, ook wanneer tot groot verdriet de zo gewenste kinderen niet komen. Deze

openbaring was voor hen de eerste stap op weg naar herstel van de relatie en de intimiteit.

We ontmoeten ook vrouwen die op het vlak van lichamelijke trauma's hebben opgelopen door geestelijke en lichamelijke agressie, meestal door mannen die zij vertrouwden. Het heeft me erg geraakt om de oprechte worsteling te zien van deze vrouwen, om lichamelijke weer een plaats in hun leven te geven en te zoeken naar een juiste houding ten opzichte van mannen. De bijdrage die het seminar Theologie van het Lichaam daaraan vaak mag hebben, zit in de erkenning van het verkeerde van wat hen is overkomen en de bewustwording van hoe het wel zou moeten zijn geweest. Jongeren die naar ons toekomen zijn vaak erg enthousiast als ze doorkrijgen waarom hun lichaam zo belangrijk is en waarom de Kerk grenzen aangeeft wat betreft de beleving van hun man- en vrouw-zijn. Goede voornemens om tot het huwelijk 'te wachten' zijn goed, maar het is beter en gemakkelijker vol te houden wanneer je ook begrijpt waarom je wacht en wat dat wachten dan precies wel en niet inhoudt.

Steeds weer raakt het me wanneer mensen gefrustreerd uitroepen: "Waarom heb ik dit niet veel eerder gehoord, dan had ik dit of dat heel anders gedaan", "Waarom wordt hier in de kerk nou nooit eens over gesproken?" of "Dit zouden veel meer mensen moeten horen". Ons antwoord is steeds hetzelfde: "Dit seminar maakt deel uit van de kerk en we spreken er nu toch over? En u bent ook zelf deel van de kerk. Misschien moet u het zelf oppikken en erover gaan spreken?"

Ook dit jaar komt er een seminar over de Theologie van het Lichaam. Wat zegt de Kerk eigenlijk over man en vrouw; de maatschappelijke rol die zij vervullen; seksualiteit en alles wat daarbij hoort? Waarom heeft de kerk deze opvattingen en wat kunnen wij daar als mens mee? Heel open en duidelijk worden deze zaken besproken en verwerkt. Voor velen een eye-opener en een nieuwe manier van denken. U bent van harte welkom. ■

Lisette van Aken
Hoeksteen

Meer informatie

U kunt zich aanmelden voor het seminar Theologie van het Lichaam via de site www.hoeksteen.org. De data zijn: zaterdag 9 oktober, 30 oktober en 13 november.

Onbekende geschiedenis (44)

Mevrouw Truus Bank-Merks uit Haarlem stuurde ons een familiefoto met onder meer Pater Salvator Booms. Hij is geboren op 29 juni 1880 in Bloemendaal en hij trad op 3 oktober 1899 te Alverna-Wijchen toe tot de congregatie van de Paters Franciscanen. Hij overleed te Maastricht op 9 november 1965. Een aantal familieleden op de foto kent ze bij naam, maar dit geldt niet voor de paters en de pastoor. Ook wil ze graag weten waar en bij welke gelegenheid deze foto is genomen. Wie kan haar helpen aan de antwoorden? Stuur uw reactie naar: Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: ftwisk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

- Antonius Wilhelmus Scholte (1842-1909), pastoor te 's-Gravenhage - Gijsbertus Franciscus Dominicus Bekker (1839-1917), pastoor te Stompwijk.

Oorlogsherinneringen gevraagd

Mevrouw Riet Kabel-Face uit Smilde zou graag in contact komen met mensen die in hun jeugd in Haarlem en omgeving woonden en die aan het eind van de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 met een kindertransport naar het oosten van Nederland werden gebracht. Per trein gingen de kinderen van Haarlem naar Amsterdam en vandaar per schip over het IJsselmeer. Via Zwartsluis ging de vaartocht verder door het Oranjekanaal tot in Emmen. De hele reis duurde zo'n tien dagen. Wie organiseerde deze kindertransporten? Graag uw reactie naar de redactie van Samen Kerk.

P.S. Heeft ook u een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, pater of zuster en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.

Onbekende geschiedenis (43)

Naar aanleiding van de foto uit het bisschoppelijk archief zijn helaas geen reacties binnengekomen. Daarom is de archivaris zelf op speurtocht gegaan, daarbij geholpen door enkele zeer moeilijk leesbare met potlood geschreven namen onder op de foto. De opname dateert waarschijnlijk uit 1906 en toont een vijftal priesters die, onder het genot van een pijp of een goede sigaar, hun 40-jarig priesterfeest herdachten. Allen waren tot priester gewijd op 15 augustus 1866. We zien van links naar rechts: Adrianus Driessen (1838-1912), pastoor te IJpendam - Franciscus Cornelius Xaverius Mosmans (1840-1921), pastoor te Zoeterwoude - Lambertus ten Brink (1839-1924), pastoor te Overveen

Augustinus, moderner dan ooit

Niemand weet er een verklaring voor te geven: de ontkerkelijking schrijdt voort, maar Augustinus wordt meer gelezen dan ooit. Mooie edities van preken, de stad Gods, een nieuwe vertaling van de Belijdenissen: het wordt allemaal uitgegeven en kennelijk nog gekocht ook. De filosoof Bert Blans, verbonden aan de Faculteit Katholieke Theologie, werpt met een gezamenlijke project nog weer een nieuw licht op de belangstelling voor Augustinus: *Augustinus, modern en postmodern gelezen* (Damon 2009). Moderne filosofen, toch niet het meest gelovige deel der mensheid, zijn gefascineerd door de bisschop uit Hippo. Blans zoekt de verklaring in het samengaan van veel invloeden bij Augustinus: neoplatonisme, de sekte van de Manicheeën, bijbel, Stoa, die Augustinus op uiterst persoonlijke en geëngageerde wijze verwerkt. Daar doorheen blijft Augustinus op zoek naar God en juist dat verleent zijn werk een eenheid. Die eenheid ligt niet in zoiets als het onwrikbare christelijk geloof, integendeel: de kerkvader steekt zijn twijfels niet onder stoelen of banken.

Affectieve mystiek

Opvallend is dat de hedendaagse filosoof Lyotard, die het woord postmodernisme heeft geïjkt, tegen het einde van zijn leven teruggreep naar Augustinus als eerste postmoderne denker, voor wie het innerlijk een levende realiteit was. In *Potloodschetsen* zijn de fragmentarische aantekeningen van de toen al ongeneeslijk zieke Lyotard uitgegeven, naast zijn grondige studie over de *Belijdenissen*. De filosofe Renée van Riessen, tevens redacteur van deze bundel, schetst een boeiend portret van Lyotard,

wiens leven feitelijk als een doorlopende worsteling met Augustinus kan worden gezien: als grote tegenstander, de dogmaticus en de belasteraar van de menselijke seksualiteit. Maar dan ontdekt hij Augustinus geleidelijk aan als de denker die het geheim van God niet kan ontraadselen, maar er wel met elke ademtocht getuigenis van aflegt. De afwezigheid van God als de geliefde en de smart van de scheiding is daarbij minstens even essentieel als Gods aanwezigheid. Dat de lichamelijke, affectieve mystiek van Augustinus bepaald niet haaks staat op de menselijke libido hebben velen voor Lyotard ontdekt.

Ook de joodse filosoof Derrida is met Augustinus bezig geweest en zoekt bij hem met name een nieuwe duiding van het subject, aldus Blans. De mens is niet langer een eenheid van zin, maar is speelbal van verschillende krachten, zo wordt eeuwen vóór de psycho-analyse duidelijk. Het project van de *Belijdenissen*, een autobiografie, legt getuigenis af van de eigen gelaagdheid. Heel terecht wijst Derrida ook op Augustinus' *Retractationes*, waarin Augustinus zijn eigen werk corrigeert, aanvult en soms zelfs radicaal omwerkt. Dat zouden meer theologen moeten doen! Mensvijandige ascese kent het christendom óók, maar kan zich daarvoor alleen ten onrechte op Augustinus beroepen. Zowel Martin Heidegger (door de Nijmeegse filosoof Ben Vedder) als diens studente en minnares, de joodse filosofe Hannah Arendt (door de jonge filosofe Marije Hage) hebben zich met Augustinus bezig gehouden, waarbij meer de strikt filosofische thematiek centraal staat. Ook voormalig vriend van Heidegger, Karl Jaspers komt in deze

bundel aan bod, door Onno Zijlstra, kenner van de filosofie van de kunst.

Toegegeven, deze bundel is niet eenvoudig en 'verheldert' de denker Augustinus aan de hand van nog complexere hedendaagse denkers. Maar op elke bladzijde legt dit boek getuigenis af van het verlangen naar werkelijk denken, naar een radicaal persoonlijk Godsgeloof, naar een kennis van het eigen innerlijk dat onbarmhartig de donkere zijde ervan blootlegt. Dat Augustinus nog steeds aan die voorwaarden weet te voldoen, is zonder meer verbaasd! "O rijkdom van het onvoltooide", riep een Nederlandse dichter eens uit. Datzelfde zou men van Augustinus' formidabele oeuvre kunnen zeggen: geen betonconstructie die eeuwenlang als het geraamte voor een onwrikbare kerkleer kan dienen. Juist door Augustinus klakkeloos te herhalen, doet men de man onrecht. Augustinus nodigt uit om zélf een radicaal persoonlijk zoektocht naar de geheim van God te ondernemen en precies daarom blijft hij uitdagen tot een waagstuk en verouderd hij nooit. ■

Marcel Poorthuis
Faculteit Katholieke Theologie

Feest van de Heilige Aartsengelen

Op 29 september viert de Kerk het feest van de Heilige Aartsengelen. De hele maand september is overigens toegewijd aan de engelen. Bijgaand een icoon en een gebed van de H. Aartsengel Raphaël. In het gebed wordt verwezen naar de betekenis van de naam Raphaël 'God geneest'.

Heilige aartsengel Raphaël,

Grote prins van het hemelse hof,

Je bent befaamd om je gave van wijsheid en genade.

Je bent een gids voor hen die reizen over land, zee en door de lucht, trooster van de bedroefden, en toevlucht van de zondaars.

Ik vraag je, sta me bij in al mijn nood en in alle lijden van dit leven, zoals eens de jonge Tobias op zijn reizen. Omdat je het "medicijn van God" bent, vraag ik je voorpraak bij Hem om de genezing van de vele zwakheden van mijn ziel en de ziekten die mijn lichaam aantasten.

Bericht uit bisdom Hyderabad, Pakistan

Het bisdom Haarlem-Amsterdam onderhoudt al decennia lang een vriendschapsband met het bisdom Hyderabad in Zuid-Pakistan. Ieder jaar worden in verschillende parochies van ons bisdom acties gevoerd om de kwetsbare katholieke gemeenschap in dit zeer Islamitische land te ondersteunen. Pater Nico Schipper werkt er als missionaris. We hebben hem gevraagd de situatie voor de bevolking in Zuid-Pakistan te beschrijven. Hieronder volgt zijn relaas:

Wat de water-overlast betreft, lijkt het erop dat de schade in ons bisdom vooralsnog beperkt is. Wat overstromingen betreft zijn het de gebieden langs en dicht bij de rivier de Indus die te lijden hebben. In ons bisdom is dat momenteel het geval in het noorden van Sindh rond de steden Sukkur en Larkana. In hoeverre Christenen daar te lijden hebben weet ik niet. Veruit de meesten wonen en werken in de steden. Het zijn met name de boeren en landarbeiders in de kleinere dorpen die het meest te lijden hebben. De bisschop is vanochtend naar Sukkur vertrokken om samen met Caritas de situatie daar te gaan bekijken.

Het water stijgt nog in de rivier bij Hyderabad en het aangrenzende Kotri en het is de vraag of de dijken en de dammen het daar blijven houden.

De situatie is vrij kritiek en de hoogste waterstand hier rond Hyderabad wordt over een paar dagen verwacht. In Matli parochie en de meeste andere "agrarische parochies" is het niet zozeer het rivier water wat we vrezen maar regen. Anderhalve week geleden was er in de meeste plaatsen een behoorlijke stortbui die schadelijk was voor de gewassen op het veld. Hoeveel schade hangt uiteraard af van het type gewas (spaanse pepers zijn erg gevoelig, katoen iets minder, terwijl suiker-riet en rijst beter bestandig zijn.) en hoeveel regen er plaatselijk gevallen is. Sindsdien is er bijna geen regen meer gevallen in het bisdom en dat betekent dat het erop lijkt dat de schade aan de gewassen op het veld ook beperkt

is al kan plaatselijk de schade wel groot zijn. Er wordt evenwel meer regen voorspelt en omdat de grond al volledig verzadigd is en er ook geen drainage is, kunnen een paar flinke stortbuien die situatie heel snel grondig veranderen. Het blijft voor ons dus gespannen afwachten, maar op dit moment is het voor ons bisdom nog te vroeg om een wel gefundeerde schatting te maken van de schade en te beoordelen of het nodig is om een verzoek om noodhulp in te dienen. Veel zal ervan afhangen of en hoeveel regen hier gaat vallen de komende dagen. Waarschijnlijk zullen we over een of twee weken een veel beter overzicht hebben. ■

p. Nico Schipper mhm

Tienerkamp Heiloo

Halverwege augustus maakten 31 tieners en negen begeleiders een kamp mee waarbij weer veelvriendschappen zijn gesloten en bijzondere dingen zijn gedaan en besproken. Er waren een dropping, zwemmiddag, ochtendprogramma's over het geloof, smokkelspel, barbecue, vrije avond, Taizévieringen, puntensysteem met duifjes, een bonte avond en een middag DiaconAction - een middag met gehandicapten bij Reigersdaal in Heerhugowaard. Het was een leuk, gezellig en gezegend kamp!

Op www.jongbisdomhaarlem.nl

Deze zomer heeft een aantal bijzondere activiteiten plaatsgevonden, waaraan jongeren vanuit alle hoeken van ons bisdom hebben deelgenomen. Het bootcamp was in het missionaire centrum in Heiloo voor 18-plussers, de jongeren die naar Santiago de Compostella liepen hebben 111km afgelegd, de tieners hebben een indrukwekkende reis naar de Oekraïne achter de rug en op het moment van schrijven is de missiereis met bestemming Israël nog niet terug in Nederland. Ga naar jongbisdomhaarlem.nl om over deze ongewone vakanties te lezen en de foto's te bekijken.

Kerk en Stage

Lees op jongbisdomhaarlem.nl dat je als leerling jouw maatschappelijke stage kunt lopen bij de kerk, en voor kerken: lees meer over maatschappelijke stage en ondersteuning die geboden kan worden om stageplaatsen op te starten.

agenda

1 september

Beziel Talent 2010 (www.godlof.nl)

24 september

Get Connected
(www.jongkatholiek.nl/getconnected)

25 september

Younighted Festival (www.younighted.nl)

25 september

Misdienaardag op de Tiltenberg
(www.tiltenberg.org)

10 oktober

Taizé gebed in Amsterdam
(www.taizeinederland.nl)

7 november

Katholieke Jongerendag
(www.jongkatholiek.nl/kjd)

19 t/m 21 november

DiaconAction (www.diaconaction.nl)

28 december t/m 1 januari

Europese Taizé-ontmoeting in Rotterdam
(www.taizeinederland.nl)

Contactgegevens

Jongerenpastoraat bisdom Haarlem-Amsterdam
Kruisweg 63
2011 LB Haarlem
[t] 023 511 26 35
[e] info@jongbisdomhaarlem.nl

Vermeldenswaard

Cursussen en studiedagen voor dirigenten en organisten

De NSGV Haarlem-Amsterdam organiseert in het komende seizoen weer diverse activiteiten voor ieder die betrokken is bij de kerkmuziek. We zetten de activiteiten even op een rijtje:

Studiedag kinderkoorzang "Wat zie je? Wat hoor je?"

Het is traditie geworden dat kinderkoördinatoren uit ons bisdom elkaar op een zaterdag in september treffen. Ook dit jaar zij ze weer welkom op de studiedag die gehouden wordt op 18 september a.s. van 10.30 tot 15.15 uur in de Willibrorduskerk, Westerweg 265 te Heiloo.

Rozemarijn Kalis en Paul Sanders zullen met de deelnemers video-opnamen van het op 13 maart jl. gehouden Concours voor Kinderkoren bekijken en beluisteren. Daarbij wordt er van gedachten gewisseld over de vragen: "Wat zie je? Wat hoor je? Wat gaat er goed en wat kan er beter?" 's Middags zal Rozemarijn Kalis repertoire instuderen met een kinderkoor. Ook hier worden aan de deelnemers dezelfde vragen gesteld.

Sudie- en contactdagen voor organisten in Haarlem, Purmerend en Hilversum

Er worden dit najaar drie studie- en contactdagen voor amateurorganisten gehouden en wel in de Sint-Bavokathedraal in Haarlem (18 september), de Sint-Vituskerk in Hilversum (16 oktober) en de Nicolaaskerk in Purmerend (22 oktober). Tijdens de twee studiedagen in oktober wordt speciaal aandacht geschonken aan het Haarlemmer Orgelboek. Het aantal organisten dat kan deelnemen is beperkt.

Cursussen voor dirigenten en organisten

Op zaterdag 25 september a.s. starten het nieuwe cursusjaar van het Opleidingscentrum voor Kerkmuziek van de NSGV Haarlem-Amsterdam.

U kunt zich nog inschrijven voor:

- Basiscursus dirigent, niveau 1 en 2
- Basiscursus organist, niveau 1 en 2

De cursussen bestaan uit 15 dagdelen en worden gehouden op zaterdagen in de periode september 2010 tot maart 2011. De lesplaats is Haarlem, de locaties liggen op loopafstand van het treinstation. Docenten zijn Rozemarijn Kalis, Mark Heerink en Bert Stolwijk.

Wilt u meer weten? Kijk dan snel op www.nsgvhaarlem.nl U kunt ook folders aanvragen en nadere inlichtingen ontvangen bij het bureau van de NSGV Haarlem-Amsterdam: 023-5112686 of nsgv@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

NSGV Haarlem-Amsterdam

Training: Kerk op internet

De kerk staat voor grote uitdagingen. Gelovigen en zinzokers besteden meer uren op internet dan in de eigen kerk. Wat betekent dat voor uw kerkgemeenschap en voor het contact met deze mensen? Hoe kunt u deze groep bereiken?

Speciaal voor kerken heeft ISI Media de eendaagse training *Kerk op Internet* ontwikkeld om kerkelijke werkers toerusting en kennis te geven over het world wide web. Na afloop van de training kunt u effectiever werken op het web vanuit het oude gebod 'Ga tot aan de uiteinden der aarde en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen'.

Data

De trainingen vinden (bij voldoende deelname) plaats op:

- vrijdag 22 oktober 2010 regio Den Haag/Rotterdam
- vrijdag 12 november 2010 regio Utrecht
- vrijdag 26 november 2010 regio Eindhoven/Limburg
- vrijdag 10 december 2010 regio Arnhem/Nijmegen
- in 2011 nieuwe data

Programma

- Geschiedenis en invloed van het World wide web op kerk en samenleving
- Wat zegt de kerk over internet?
- Welke kansen en beperkingen zijn er?
- Kerk zijn op het internet: over online biechten, rituelen en kerkelijke gemeenschap

Praktijkdeel

- Hoe maak ik een effectieve website? Hoe verzorg ik een mooie vormgeving?
- Hoe wordt uw website gevonden: tips voor zoekmachine
- Wat zet ik op mijn kerkelijke website of social media account?
- Hoe gebruik ik sociale media als Twitter, Facebook, Hyves of LinkedIn?
- Wat zijn podcasts, iPads, en wat kan je ermee?
- U krijgt feedback op en suggesties voor uw eigen website

Kosten

De kosten van deelname zijn 125 euro inclusief koffie/thee, verzorgde lunch, cursusmateriaal. Prijzen excl. BTW.

Op locatie... of bij u in de kerk

De training wordt centraal gegeven. De trainingslocatie wordt na aanmelding aan u doorgegeven. Wij bieden de training ook op locatie aan bij uw in de kerk bij minimaal voldoende deelname. Vraagt u naar de mogelijkheden en tarieven.

Na afloop van de training krijgt u een bewijs van deelname mee. Ook kunt u deelnemers digitaal ontmoeten via de LinkedIn-groep www.geloofeninternet.nl.

Wilt u meer weten over deze unieke training voor kerken? Neem contact met Eric van den Berg, telefoon 06-34009124, e-mail info@isimedia.nl Aanmelden kunt u via www.isimedia.nl

Vermeldenswaard

Open Monumentendag in De Tiltenberg

In 1931 werd op het landgoed De Tiltenberg begonnen met de bouw van een vormingshuis voor het Gezelschap van de Vrouwen van Nazareth, een gemeenschap van katholieke vrouwen die zich wilde inzetten voor de verbreiding van het geloof door de ontplooiing van de vrouw. Architect van het huis was Jan Stuyt. Na de oorlog werd dit gezelschap voornamelijk aangeduid met De Graalbeweging. In 1953 werd aan het huis een kapel toegevoegd die door Nico van der Laan in overleg met zijn broer, de benedictijn Hans van der Laan, was ontworpen. De kapel geldt als een vroeg voorbeeld van de Bossche School en staat op de lijst van de gemeentelijke monumenten. Nadat de Tiltenberg was aangekocht door het bisdom Haarlem, werd het hoofdgebouw grondig verbouwd onder leiding van architect Peer Houben van het diocesane bouw bureau. In november 2005 is De Tiltenberg in gebruik genomen als Centrum voor kerkelijke opleidingen en woonhuis voor priesterstudenten.

Activiteiten

- Verschillende rondleidingen; aanvangstijd: 12:00 uur, elk heel uur beginnen 4 verschillende programma-onderdelen waar u uit kunt kiezen; bezichtiging kapel (met Gregoriaans gezang), rondleiding binnen (bouwgeschiedenis en Graalbeweging), rondleiding buiten (wandeling over het landgoed en langs de oude begraafplaats van de Dames van de Graal) en het leven van een priesterstudent.
- Afsluiting met gezongen vespers in de kapel; aanvangstijd: 17:00 uur.

Datum: zondag 12 september 2010. Adres: De Tiltenberg, Zilverduinweg 375, Vogelenzang, internet: www.tiltenberg.org

Expositie De Psalmen

Onder de titel 'De Psalmen' exposeert Aafke Holman in de expositieruimte van de Abdijwinkels van de Abdij van Egmond.

De tentoonstelling is nog te zien t/m 18 september. In 2008 voltooide Aafke Holman uit het Friese Burum haar psalmenproject, waaraan zij 12 jaar heeft gewerkt. Alle psalmen, in totaal 150 en nog vijf apocriefe psalmen (bekend van de Dode Zeerollen) zijn door haar in kleur vertaald. Holman heeft daarbij ook iedere psalm tot enkele woorden teruggebracht in een

haiku-achtig klein gedicht. Uitgever Jongbloed uit Heerenveen gaf deze psalmen uit in boekvorm, met een voorwoord van Huub Oosterhuis. Het boek 'De Psalmen, een vertaling in kleur' (€ 34,95) is in de galerie te koop evenals de olieverfschilderijen. De expositie is te bezichtigen op maandag tot en met zaterdag van 10.30 tot 16.30 uur. De kunstenaar is aanwezig op vrijdag 17 september en geeft dan een toelichting op haar werk. De expositie is tot en met 18 september te zien in de expositieruimte van de Abdijwinkels, Vennewatersweg 27, 1935 AR in Egmond-Binnen, telefoon 072 5062786, internet: www.abdijvanegmond.nl

Misdienaarsdag 2010

In de parochies zetten vele jongens en meisjes zich vol overtuiging in voor het goede verloop van de vieringen, en zij doen dit vaak heel trouw en met grote inzet.

Daarom organiseert het bisdom Haarlem-Amsterdam samen met de Tiltenberg dit jaar voor het eerst een diocesane dag voor misdienaars, op 25 september.

Tijdens de dag zullen de jongens en meisjes een paar jonge priesters en religieuzen ontmoeten - zoals een zuster van de Karmel en zusters van Moeder Teresa - voor wie het geloof een belangrijke rol in het leven speelt, en er zal natuurlijk de nodige ontspanning zijn.

's Middags is er sport en spel voor de misdienaars: er wordt, bij mooi weer in het bos, een driekamp georganiseerd en er zal trefbal gespeeld worden, maar ook kan deelgenomen worden aan een schilderworkshop, een fotospeurtocht en nog vele andere activiteiten.

Tijdens dat middagprogramma wordt aan de meegekomen begeleiders, coördinatoren en vrijwilligers een eigen workshop aangeboden, waarin nader kennismaking kan worden met de priesteropleiding. De rector van het seminarie, mgr. Jan Hendriks, zal iets vertellen over de opleiding die afgelopen februari zijn 12½-jarig bestaan vierde, en Jim Schilder, voormalig eindredacteur van HP/De Tijd en nu priesterstudent, zal vertellen over zijn eigen roeping. Natuurlijk kunnen er ook vragen gesteld worden.

Meer informatie over de dag is te vinden op www.tiltenberg.org

Gespecialiseerd in begraafplaats werkzaamheden

Grafdelven | Ruimen van graven | Individuele op- en herbegravingen | Grafkelders
Verzamelgraf kelders | Urn muren en kelders | Uitbreiding en herinrichting
Groenvoorziening | Padverharding | Restauratie en onderhoud grafmonumenten

De Hout 47, 1607 HB Hem | tel. 0228-544 484
mob. 06-539 691 | info@begraafplaatservice.nl

Vreker
Begraafplaatservice BV

WWW.BEGRAAFPLAATSSERVICE.NL

ELDERHORST- ZOETERWOUDE

DR. KORTMANNSTR. 99-101
2381 BJ ZOETERWOUDE
071 - 5801225 - 5801595

Anno 1912

Eerste Nederlandse fabriek van elektrische luidapparaten en wijzerplaatverlichting in plasticbescherming
Luidklokken - Torenuurwerken
Klokkenstoelen - Koperwerken
Periodiek onderhoud van alle klokkeninstallaties

VERBETER EEN STUKJE VAN DEZE WERELD!

Veel kinderen in de wereld lijden honger.
Al voor € 5,- per maand helpt U!

Wij hebben rechtstreeks contact met de Missieprojecten.
Gratis folder: telefoon 050 534 04 52

Doe mee en help!

Banknummer 61.46.58.306
Giro 57 33 838
t.n.v. Stichting Missiewerk
Postbus 1180
9701 BD Groningen
www.members.home.nl/mission123

Stichting Missiewerk M.A.W.
Waterhuizerweg 20,
9753 HR Haren.

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht
voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 1337
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de NUVU

uitvaartverzekeringen

PRONK BOUWT MET MEERWAARDE

PRONK BOUWBEDRIJF BV

nieuwbouw
verbouw
restauratie
onderhoud

PRONK LEIDERS BV

leidekwerk
lood-, koper- en zinkwerk
aanbrengen van ladder- en klimhaken

deba gecertificeerd
halfstandaard

Vakgroep
Restauratie

Machinestraat 2,
Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 391374
Fax (0226) 392032
E-mail: info@pronkbouw.nl
Website: www.pronkbouw.nl

Adverteren in SamenKerk of in de Naamlijst van Bisdom Haarlem?

ACTA
UITGEVERSORGANISATIE

0475 - 463 465
www.actauitgevers.nl

Uit de kroniek en de agenda

Maandelijks plaatsen wij een selectie van gebeurtenissen en afspraken aan de hand van de agenda's van de Bisschop en de Hulpbisschop. Het spreekt voor zich dat deze selectie beperkt is: veel voorkomende gebeurtenissen, zoals vormsels en andere meer "vaste" vieringen, worden slechts sporadisch vermeld. Natuurlijk maken wij uit een oogpunt van discretie en zorg voor de privacy ook geen melding van de gesprekken van de bisschoppen met gelovigen, parochiebesturen en pastores. W.P.

- Op **30 augustus** waren de Bisschop en de Hulpbisschop op de Tiltenberg, waar de staf van het aartsbisdom kwam kennismaken. Studenten van het aartsbisdom zullen met ingang van dit cursusjaar hun opleiding in Vogelenzang ontvangen.
- Op **31 augustus** sprak de bisschop in het Bisschopshuis met mgr. Begina van de Congregatie voor de Katholieke Opvoeding over de opleidingen in Nederland. 's Middags voerde hij overleg met de verbouwings/restauratiecommissie van De Tiltenberg.
- Op **1 september** vergaderde de bisschop met de BCMO (Missie en ontwikkeling). Hij ontving uit handen van samenstellers dr. E. Sengers en dr. Bart Koet de symposiumbundel over diacanie in jodendom, christendom en islam. 's Avonds had de bisschop overleg met vertegenwoordigers van enkele mariale groepen.
- Op **2 september** leidde de bisschop de vergadering van de bisschopsraad. De hulpbisschop was in Den Briel voor een speciale viering ter gedachtenis van de HH Martelaren van Gorcum, samen met mgr. dr. A. van Luijn van Rotterdam.
- Op **3 september** vergaderden beide bisschoppen met de Priesterraad.
- Op **4 september** pontificeerde de hulpbisschop in Heiloo bij de honderdste sterfdag van de zalige Moeder Teresa van Calcutta.
- Op **6 en 7 september** nam de hulpbisschop deel aan de Dioce-sane Bedevaert naar Kevelaar.
- Op **7 september** vergaderde de bisschop met de staf van het Militair Ordinariaat.
- Op **8 september** geeft de hulpbisschop het startsein van de campagne voor de WJD Madrid 2011.
- Op **9 september** ontvangen de bisschoppen de Algemene Dekensvergadering.
- Op **10 september** zijn de bisschop en de hulpbisschop in Heiloo bij het jaarlijkse personeelsuitje van de Curie.
- Op **14 september** nemen de beide bisschoppen deel aan de Bisschoppenconferentie in Utrecht.
- Van **15 tot 17 september** is de bisschop in Rome met de seminaristen.
- Op **18 september** zijn beide bisschoppen aanwezig bij de wijding van twee hulpbisschoppen in de kathedraal van 's-Hertogenbosch.
- Van **18 tot 24 september** houdt de hulpbisschop zijn jaarlijkse retraite in Wahlwiller (L).
- Op **19 september** neemt de bisschop deel aan de West-Friese Bedevaert naar Heiloo.
- Op **21 september** voert de bisschop overleg met een vertegenwoordiger van de nieuwe bewegingen.
- Op **23 september** is er stafoverleg.
- Op **24 september** is de bisschop aanwezig bij de vergadering van het College van Economen in Heiloo.
- Op **25 september** bezoekt de hulpbisschop de diocesane Misdiensdag in Vogelenzang.
- Op **26 september** viert de bisschop de eucharistie in de Vincetiuskerk in Volendam, die door de RKK rechtstreeks wordt uitgezonden.
- Op **27 september** voert de bisschop overleg met het bestuur van de Konferentie van Nederlandse Religieuzen.
- Op **28 september** houdt de bisschop een lezing in Berlijn voor het Internationale Militaire Apostolaat. De hulpbisschop is in Egmond bij de viering van het 75-jarig bestaan van het Liobaklooster.
- Op **3 oktober**, feestdag van de H. Bavo, viert de Bisschop de pontificale Eucharistie in de kathedraal, samen met de bisschop van Gent en de beide Kapittels.
- Op **4 oktober** verricht de hulpbisschop de aanstellingen tot acoliet in de kapel van de Tiltenberg.
- Op **5 oktober** nemen de beide bisschoppen deel aan de Vlaams-Nederlandse Bisschoppenconferentie.
- Op **6 oktober** bezoekt de bisschop de Landelijke Corpsdag van de aalmoezeniers.
- Op **7 oktober** vergaderen beide bisschoppen met de staf van het bisdom.
- Op **10 oktober** viert de bisschop de eucharistie in Heerhugowaard (H. Dionysius) bgv het parochiejubileum.

WERELDJONGERENDAGEN

van alle kanten

Deze keer het verhaal van de familie Bosma uit Almere. Zoon Dennis en vriendin Wendy keerden enthousiast terug van de WJD Sydney 2008: een onvergetelijke ervaring rijker. Vader Hans en moeder Bernadette – beiden actief als catechetisch medewerker in Almere – gunnen hun oudste zoon Roland en diens vrouw Renate ook de WJD ervaring, en bedachten een plan. Hun zoon en schoondochter zullen deelnemen aan de WJD Madrid, terwijl... vader en moeder Bosma op de kleinkinderen passen! Daartoe werd in juni jl. al een bezoek aan Madrid gebracht, onder andere om een goede camping te vinden voor tijdens de WJD Madrid!

En Hans, hebben jullie een mooie camping gevonden in Madrid?

Gezien het weer in Spanje, het was rond Madrid regenachtig, hebben we onze koers iets verlegd. Tijdens de vakantie hebben we echter wel gekeken wat de beste opties waren. Om alle jongeren die verwacht worden in Madrid alle ruimte te geven, hebben we een camping gevonden op ongeveer 150 km van Madrid, maar wel vlak bij de snelweg. Zo kunnen we binnen anderhalf uur in Madrid zijn.

Wist je dat je per 1 september voor de reis kunt inschrijven?

Waarom vinden jullie het zo belangrijk dat jullie kinderen een WJD kunnen meemaken?

We willen graag dat ze ervaren dat ze lid zijn van een wereldkerk. Zoveel jongeren vanuit de gehele wereld die bijeenkomen rond een thema en het geloof echt vieren in deze dagen. Het geloof hebben wij, als ouders, ze meegegeven in de Doop, Eerste Communie en Vormsel, maar om echt leerling van Jezus te kunnen zijn, moeten ze zelf aan de slag. Door op de dagen bij de WJD bezig te zijn met catechese en vieren merken we dat ze inspiratie opdoen om vorm te geven aan hun geloof. Dennis, die al twee keer is mee geweest naar de WJD, zit bijvoorbeeld op het jongerenkoor en werkt in de redactie van het parochieblad. Hij is ook een tijd actief geweest voor het bisdom.

Wat verwacht je zelf van de WJD mee te krijgen?

Waarschijnlijk zullen we alles volgen vanaf de camping omdat de kleinkinderen nog te klein zijn om een nacht op het veld te slapen. En het zal natuurlijk in die periode erg warm zijn. Maar waar ik naar uit zie zijn al die prachtige verhalen van de kinderen en om daarna te zien dat ze met deze ervaring hun geloof een flinke boost gegeven hebben.

Tenslotte, Hans, je bent bezig om vier programma's uit te werken, die groepen kunnen gebruiken ter voorbereiding op de WJD Madrid. Wat kunnen we verwachten?

In deze programma's ben ik uitgegaan van het thema van de WJD. Geworteld en opgebouwd in Jezus Christus, standvastig in het geloof. Op de drie elementen vanuit het thema hebben we een inleiding geschreven die een relatie heeft met de WJD en daar naast is het thema uitgewerkt met enkele werkvormen. Daarnaast is er een programma geschreven voor een introductieavond waar de deelnemers zich op leuke wijze aan elkaar kunnen voorstellen. Natuurlijk is er ruimte voor eigen inbreng.

Deze programma's zijn te vinden onder kopje 'voorbereiding'
WWW.JONGBISDOMHAARLEM.NL/WJD

MEER
INFORMATIE
INFO@JONGBISDOMHAARLEM.NL
OF 023 5112637

SLUIT

